
Et Familieportræt

Et stykke journalistik af

Kaj Munk

Udgivet i 2015. Teksten må i denne form frit benyttes med angivelse af Kaj Munk Forskningscentret, Aalborg Universitet, som kilde.

Kaj Munk Forskningscentret, Aalborg Universitet.

Indhold

Et Familieportræt

4

Et Familieportræt

Et Familieportræt

»Jyllandsposten», 12. November 1939.

Et Familieportræt

Af Sognepræst Kaj Munk.

DER ER ENDNU andet til end Krigen. Det er godt at mindes derom. Her ligger et amerikansk Skuespil foran mig: Family Portrait, a play in three acts by Lenore Coffee and William Joyce Cowen. Gider De have mig til at fortælle Dem lidt om det?

Stykket handler om en Hønsegaard, hvor der, kun Gud ved hvordan, er blevet udruget en Svane. Det forvolder en værre Ravage. Svanen er Jesus, Hønsegaarden er hans Mor og Søsken i Nazareth.

Josef er død for mange Aar siden, da alle Børnene endnu var smaa. Men Marie er levende, spillevende. Og hendes Liv det gaar i et evigt Trav med at faa Brødet bagt og Stuerne holdt, og Lammestegen maa ikke faa for meget, og Mælken maa ikke løbe sur, Drengene kommer og har Rifter i Fingrene og skal forbindes, Børnebørnene skal paa Potten, en Datter skal giftes og have Udstyret i Orden, og saa truer det med Arbejdsløshed, og de store Sønner hænger med Næbbet, og Marie er her, og Marie er der, og Marie er alle Vegne, lille, flinke, ferme Mor, Familiens Midtpunkt og Hjemmets Grund, altid travl og aldrig fortravlet, rigtig i sit Es midt i den store Familie i Hverdagens jævne Gang.

Men saa er der jo den ældste Søn, Slægtens Stolthed og Smertensbarn. Vi ser ham ikke, ikke saa meget som hører hans Stemme. Det er i sin Orden, det er en Styrke ved Stykket, der har sat sig til Opgave kun at handle om Familien. Alligevel maatte der falde noget Lys ind over Stykket fra denne Person udenfor det. Vi maatte forstaa (hvilket det ikke rigtigt er lykkedes at faa os til), at selv om vi er i Kredse paa det jævne, saa er Stykkets Værdi dog den ikke blot med nænsomme og snilde Fingre at tegne Milieuet, men derefter at slaa i Bordet og sige, at dette Milieu er *hans*.

Naa, men der *er* altsaa denne ældste Søn. Det værste er, at han er saadan en dygtig Tømrer. Ja, han er den dygtigste af alle Brødrene. Og er det saa ikke harmeligt, at han faar disse usalige Prækenykker og skal bisse hjemmefra og farte rundt i Byerne i Stedet for at passe Arbejdet?

Der er nu Mordecai, Proprietæren, hvis Tag trænger til en Fornyelse, og det maa endelig være, inden Regnen sætter ind og raadner Kornet. Men se, om ikke Leverancen er ved at gaa fra Familien, fordi Mordecai ikke vil have den til det, naar ikke Jesus er med. Det er skam ikke nemt for lille Mor Marie at stille de forbitrede Brødre tilfreds, især da hun jo egentlig inderst inde holder med dem, at det er jo da Haandværket, de skal have Brødet af, selv om hun maaske nok allerinderst inde aner noget af, at den ældste Søn maa gaa sin Vej, maa gaa sin egen Vej, fordi han har et særligt Ærinde i Kommission.

*

Naa, men der er jo aldrig noget saa galt, uden det er godt for noget. Han vækker jo

alligevel Opsigt, gør denne ældste Søn. Der er noget ved ham. Det brede Lag begynder at snakke om ham, saa derefter varer det ikke længe, inden ogsaa Præsterne faar Øje paa ham. Og min Sandten, om det ikke gaar saa vidt, at en skønne Dag bliver han inviteret til at komme hjem og præke i Synagogen i Nazareth. Hvad for noget? Hvad bliver han? Jo, inviteret. Af selve Synagogeforstanderskabet. Da er Marie vel nok i Vinden. Ih, hvor der bliver stegt og braset og luftet ud og redt op i det lille Hjem i Tømmerstræde. Selv Brødrene har Besvær med at drive rundt og lade som ingenting. Bror Judah gaar endda hen og bliver forlovet ind i en rigtig, anset Familie der i Byen. Sabbatten nærmer sig. Nazareth staar paa den anden Ende. Nu kommer han, Byens landskendte Søn, nu kommer han; de siger, at han vil drage ind ad Søndergade. Ja, se bare! Dernede paa Vejen og han har Disciple med sig som en rigtig Rabbi.... oh! Saa falder Tæppet.

Da det atter gaar op, er Besøget afsluttet og Sønnen borte fra Byen igen. Og det kan ikke nytte at ville fortie det, det gik jo ikke saa godt. Rent ud sagt, det gik slet ikke. Han gjorde Fiasko, ja, han ligefrem fornærmede Folk. Byen lukker sig til overfor den uheldige Familie. Judahs Kæreste slaar op. Gode Bestillinger gaar til andre Firmaer. Hæ, saadan en Grønskolling! Tror, at han uden Uddannelse kan føre Ordet i de ældres Lag! Bilder sig ind, at han kan sætte sig til Dommer over Byens Folk! Josefs Søn! Her fra Nazareth! I Sandhed siger det gamle Ord, at hvis en Myg vil fjærte som en Elefant, saa maa den revne.

Ak, lille Mor Marie, det skal blive meget større Folk end Bymændene i Nazareth, din Søn skal lægge sig ud med. Og da det bliver rigtig galt og onde Rygter naar ud til hende inde fra Hovedstaden, saa maa hun af Sted derind for at træffe ham. Det klæder hende slet ikke at være udenfor de hjemmevante Omgivelser. Hvor ser hun lille og forvirret og hjælpeløs ud i den store By, hvor hun ikke engang kan finde rundt i Gaderne. Og saa er hun tilmed kommet for sent. De har arresteret ham. Aah, for en Smerte! Hendes kære ældste Dreng! Og aah for en Skam! Den agtværdige Familie i Nazareth, der aldrig - aldrig har været i Karambolage med Øvrigheden! Ak, det endte ikke med Arrestationen. Det gik saa galt, som det kunde. Usalige lille Mor!

*

Men - men - men - Tiden lader gro Græs over alle Jordens Saar. Da vi atter - nogle Aar senere - træffer Familien, er den lykkelig og forventningsfuld. For store Ting er ved at ske. Judah, der imens har faaet sig en god Kone andet Steds fra, er paa Vej efter Jordemoder, og Esther, Sønnedatter af Marie, er pyntet til for første Gang at skulle se sin vordende Mand Josua, der med sin Far Laban er paa Vej fra Damaskus. De kommer paa Kameler. Hvad sagde jeg? Kameler. Og ikke lejede Kameler, nej, Laban og Josua er Selvejere. Da faar Mor Marie pludselig Skrupler; som de sidder og har det allerhyggeligst, nævner hun et Navn, de ellers ikke plejer at nævne der i Huset. Hun vil ikke have narret Laban ind i noget; hun spørger ham i alles Paahør, om Ægteskabsmægleren, gamle Keulah, har oplyst ham om, at Jesus var af deres Familie. "Herregud", indvendte gamle Beulah, "hvorfor rode op i det igen? I er en respektabel Familie. You've lived it down".

Sønnerne ser vredt til Moderen og skuler til Laban. Men Laban geraader i stor Forlegenhed, undskylder sig med, at der er langt til Damascus, og han har levet der længe, sandt

at sige ved han ikke, hvem Jesus er. Men nu bliver Brødrene pikerede. Vel omkom han paa en uheldig Maade, men inden - ja, han var skam ligefrem noget af en Førerskikkelse, en Overgang talte Landet ikke om andet end om ham. Marie stemmer i med. Og Laban ved ikke, om han skal føle sig nedslaaet eller ophøjet, og længes bare efter at faa undertegnet Papirene, og de to unge er allerede væk i hinandens Øjne. Saa gaar de ind til Underskrivningen.

Marie er ene tilbage ved Bordet, hun vil til at tænde den syvarmede Lysestage, eftersom Dagen hælder. Men nu kommer Judah og melder, at en Søn er født. Da tager Marie Mod til sig og vil spørge Judah om en Ting. Og hvad saa det er? Ja, det er jo altsaa – om Judah kunde tænke sig – maaske –, at hans Bror, hans ældste Bror, blev kaldt op? Judah bliver jo lidt sær ved det, men ja ja, han skal spørge sin Kone. Og Marie nikker. Ja, for hun synes, det er saadan et pænt Navn, mener hun og tænder Lysestagen; lidt efter lægger hun sagte til: ”Og jeg vilde saa nødig, han skulde blive helt glemt”.

Kaj Munk